

TARKASTUSLAUTAKUNNAN VÄLIARVIO KUNTAYHTYMÄN TALOUSARVION 2022 TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISESTA

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän hallintosäännön 13 luvun 3 §:ssä on määritetty tarkastuslautakunnan tehtävät. Tarkastuslautakunta raportoi vuosittain toukokuun loppuun mennessä valtuustolle annettavassa arviointikertomuksessa. Ennen arviointikertomuksen valmistumista tarkastuslautakunta voi antaa valtuustolle tarpeelliseksi katsomiaan selvityksiä. Tarkastuslautakunta voi raportoida tilikauden aikana valtuustolle myös muista merkittävistä havainnoista.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain mukaisesti arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kuntayhtymässä ja kuntayhtymäkonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lautakunnan tehtävänä on myös arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä silloin kun taseessa on kattamatonta alijäämää.

Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin talouden tilanne 31.7.2022

Kuntayhtymän hallitus on 12.9.2022 § 122 käsitellyt kuntayhtymän tammi-heinäkuun 2022 talousraportoinnin. Tilikauden alijäämä on muodostunut -11,8 milj. euroksi, kun edellisenä vuonna vastaavaan aikaan tilikausi oli 15,6 milj. euroa ylijäämäinen. Tilikauden 2021 ylijäämää paransi Kiinteistö-KYS Oy:n osakkeiden myynti, noin 8 milj. eurolla. Vuoden 2022 aikana vastaavia satunnaisia tuottoja ei ole ollut. Alijäämän kattamiseksi on pyritty tekemään toimenpiteitä, kuten materiaali- ja laitehallinnan terävöittämistä sekä valikoimien kaventamista.

Taulukko: talouden toteutuminen tammi-heinäkuussa 2021 ja 2022

	Toteuma 1-7/2022	Toteuma 1-7/2021
Toimintatuotot	288 020	298 667
Toimintakulut	-283 738	-275 063
Vuosikate	6 600	25 754
Tilikauden ali-/ylijäämä	-11 874	15 569

Lähde: Talousraportointi 1-7/2022

Tammi- heinäkuun 2022 aikana toimintatuotot olivat 288,0 milj. euroa ja ne muodostuivat -10,6 milj. euroa edellisen vuoden vastaavaa aikaa vähäisemmiksi. Erityisesti jäsenkuntien maksuosuuksissa on tapahtunut laskua. Jäsenkuntalaskutus oli noin 9 milj. euroa (-4 %) edellisvuotta vähäisempää. Maksutuottoja on kertynyt 10 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa vähemmän. Toimintatuottojen vähenemiseen ovat vaikuttaneet muun muassa henkilöstön saatavuudesta ja huhtikuun 2022 hoitajajärjestöjen työtaisteluista johtuvat palvelutuotannon supistukset. Henkilöstön huono saatavuus perusterveydenhuollossa on johtanut myös jatkohoitoa odottavien potilaiden ruuhkautumiseen vuodeosastoilla. Myös tämän vuoksi on jouduttu rajoittamaan erityisesti kiireetöntä leikkaustoimintaa. Nämä ongelmat ovat erityisesti kohdistuneet niihin palveluihin, joita tarjotaan jäsenkunnille. Ulkokuntamyynti on pysynyt oleellisesti ennallaan, koska sitä tarjoavat suurimmat erikoisalajat ovat pystyneet pääosin ylläpitämään toimintansa.

Palvelutuotannon supistuksista ja henkilöstön saatavuusongelmista huolimatta tammi-heinäkuun 2022 väliseltä ajalta kertyneet toimintakulut ovat kasvaneet edelliseen vuoteen nähden kokonaisuudessaan noin kolme prosenttia, ollen talousraportoinnin mukaan yhteensä 283,7 milj. euroa. Henkilöstökuluissa kasvua on ollut noin yhden prosentin verran, joka osittain selittyy sijaisten käyttötarpeesta palvelutuotannon ylläpitämisessä. Vaikka palveluiden ostot ovat kasvaneet edellisvuodesta 7 prosenttia, ovat ne pysyneet lähes vuoden 2022 talousarvion mukaisina. Aineiden ja tarvikkeiden menot ovat kasvaneet edellisestä vuodesta 3 prosenttia muun muassa varautumishankintojen ja hintojen nousun seurauksena.

Tulorahoituksen katsotaan olevan riittävää, kun vuosikate riittää tilikaudelta tehtäviin poistoihin. Tammi-heinäkuun 2022 ajalta kirjatut poistot ja arvonalentumiset olivat 18,7 milj. euroa, jonka seurauksena tilikauden tulos on olennaisesti alijäämäinen. Tammi-kesäkuun 2022 osavuosikatsauksessa on esitetty, että sairaanhoitopiiri tulee tekemään tappiollisen tuloksen vuonna 2022.

Tarkastuslautakunnan arvio talousarvion toteutumisesta

Taloussuunnitelmassa 2022 Kuopion yliopistollisen sairaalan ja liikelaitos Kysterin tuloslaskelmaosat on laadittu tasapainoiseksi siten, että tulot ja menot on arvioitu yhtä suuriksi. Liikelaitos Kysteri palauttaa ennakkoon perittyjä kuntaosuuksia tai suorittaa lisäkannon kunnittain palveluiden käyttöön perustuen. Vuoden 2022 talousarvion mukaan sairaanhoitopiiriin ei saa jäädä alijäämää siirryttäessä hyvinvointialueeksi ja että mahdollinen alijäämä katetaan sopeuttamistoimenpiteillä tai kuntalaskutuksella.

Taulukko: Tilikauden tuloksen toteutuminen suhteessa taloussuunnitelmassa 2022 asetettuihin tavoitteisiin ja talousraportoinnissa esitettyihin tavoitteisiin.

Taloudellisuus ja tehokkuus (1 000 €)	Alkuperäinen talousarvio	Talousraportoinnissa olevat tavoitteet	Tuloslaskelma 1-7/2022
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	0	79	-11 874
Kokonaistulot ilman kauttalaskutusta	529 101	529 442	277 119
Kokonaismenot ilman kauttalaskutusta	-529 101	-529 363	-288 993
Jäsenkuntien maksuosuus (oma toiminta)	339 348	339 598	185 406

Lähde: Talousarvio 2022 ja Talousraportointi 1-7/2022

Taloudellisen raportoinnin muutos

Kuntayhtymän hallitus päätti 14.2.2022 § 22 toiminnallisen ja taloudellisen raportoinnin aikataulusta 2022 yhtymähallitukselle, tarkastuslautakunnalle, valtuustolle ja kunnille. Kuntayhtymän hallitus päätti raportoinnin aikatauluista ja taloushallinnon palvelutason muutoksesta 23.5.2022 § 83. Päätöksen esityslistatekstien mukaan PSSHP:n taloushallinnon henkilöstöä on siirretty enenevässä määrin PSHVA:n valmisteluun. Päätöksen seurauksena toiminta- ja taloustietojen raportointiaikataulua harvennettiin ja esimerkiksi toiminta- ja taloustietojen raportointi kuntayhtymän valtuustolle annetaan joulukuussa 2022.

Siirtyminen hyvinvointialueelle

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksessa vastuu sote-palvelujen ja pelastustoimen järjestämisestä siirtyy kunnilta hyvinvointialueille. Voimaantulolain 20 §:n mukaan erikoissairaanhoidon lain 7 §:ssä mainittujen sairaanhoitopiirien kuntayhtymät sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitetut erityishuoltopiirit siirretään varoiteen ja velkoiteen sekä sitoumuksineen hyvinvointialueille 1. päivänä tammikuuta 2023. Pohjois-Savon sairaanhoitopiirin kuntayhtymän toiminnot siirtyvät osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimintaa. Voimaantulolain 33 §:n mukaan kuntayhtymien jäsenkuntien on katettava kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä kuntalain (410/2015) säännösten mukaisesti ennen kuntayhtymän siirtämistä hyvinvointialueelle. Pykälän perusteluissa on viitattu kuntalain 117 §:ään, jonka mukaan kuntayhtymän sellaisten menojen rahoituksesta, joita ei muuten saada katetuiksi, vastaavat jäsenkunnat siten kuin kuntien välisestä vastuunjaosta on perussopimuksessa sovittu. Kirjanpitolautakunnan hyvinvointialue- ja kuntajaosto on 22.3.2022 antamassaan lausunnossa katsonut, että kuntayhtymän alijäämien kattamista koskevan voimaantulolain säännöksen tarkoituksena on varmistaa, että kuntien järjestämisvastuun aikana syntyneet kuntayhtymän menot jäävät kuntien rahoitettaviksi.

Havainto:	<p>Tilikauden tulos tammi-heinäkuussa oli alijäämäinen -11,8 milj. euroa ja koko tilikauden on ennustettu muodostuvan alijäämäiseksi. Kuntayhtymän valtuuston asettama talouden tavoite "tilikauden yli/alijäämä 0 euroa" ei tarkastuslautakunnan arvion mukaan toteudu ilman jäsenkuntiin tehtävää lisälaskutusta.</p> <p>Hallituksen 23.5.2022 päätöksen mukaan sairaanhoitopiirin toiminta- ja taloustietojen raportointi kuntayhtymän valtuustolle annetaan joulukuussa 2022. Tarkastuslautakunta pitää erittäin tärkeänä, että ajantasainen talousraportointi sekä ennuste tilikauden tuloksesta jäsenkuntiin turvataan tilanteessa, jossa tilikausi on muodostumassa olennaisesti talousarviossa 2022 ennustettua heikommaksi ja kuntien järjestämisvastuun aikana syntyneet kuntayhtymän menot jäämässä jäsenkuntien rahoitettaviksi.</p>
------------------	--